

УКРАЇНА В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ КОНКУРЕНТНОГО РОЗВИТКУ

Відновлення економічного зростання – об'єктивна умова інтегрування України у розвинуті світі господарські системи. Процеси і тенденції, які відбуваються у світовій економіці накладають свій відбиток на економічних процесах в Україні. І найперше це стосується діяльності підприємств, які є виробниками матеріальних благ, джерелом зростання ВВП, полем для формування та реалізації інноваційних рішень, засобом накопичення фінансових ресурсів та сферою їх використання для відновлення економічного зростання. Вітчизняне виробництво характеризується стагнаційними процесами. Попри це воно стоїть перед необхідністю не тільки управління в кризових умовах, але і вирішення стратегічних цілей, орієнтованих на довгостроковий конкурентний розвиток, під яким ми розглядаємо стійкий поступ об'єкта, яким може виступати підприємство, регіон, країна, в напрямі досягнення конкурентних переваг на основі високого рівня активності та ефективності його функціонування. Як зазначають вітчизняні науковці «...ніякі специфічні умови, особливості національного розвитку, кризові стани і внутрішні трансформації не можуть ані відмінити, ані відкласти невловиму дію об'єктивних законів глобалізації розвитку» [1, с. 12]. Таким чином, вимогою сучасного розвитку вітчизняних підприємств є не тільки відновлення і підтримання стійкого економічного зростання, але і врахування тенденцій конкурентного розвитку, які демонструють розвинуті країни.

Дослідження даного завдання лежить у площині аналізування позицій України у рейтингу конкурентоспроможності. У рейтингу конкурентоспроможності за 2015 рік, який щорічно складає швейцарський інститут IMD, Україна опустилась на 11 позицій, посівши 60, передостаннє місце (табл. 1). До основних перешкод конкурентного розвитку віднесено високу волатильність ринку України та військові дії на Сході України. Згідно із матеріалами дослідження, найбільш привабливими сторонами української економіки є, насамперед, кваліфіковані і високоосвічені кадри. Непривабливі в Україні, на думку експертів IMD, - бізнес-клімат, інфраструктура і компетентність регулюючих структур в уряді.

Таблиця 1

Динаміка рейтингу та факторів конкурентоспроможності України
протягом 2011-2015 років

Фактори конкурентоспроможності	2011	2012	2013	2014	2015
Економічна ефективність	45	48	30	48	60
Ефективність уряду	58	56	57	52	59
Ефективність бізнесу	55	55	51	49	55
Інфраструктура	48	51	45	44	48
Рейтинг конкурентоспроможності	57	56	49	49	60

Джерело: складено на основі [1]

Попри таке стрімке падіння у рейтингу конкурентоспроможності, для України важливо визначити ті пріоритети розвитку, які не тільки дозволять зміцнити внутрішні та зовнішні позиції країни стосовно конкурентного розвитку, але і дозволять у найближчі десятиліття піднятися у ньому. Орієнтиром та даному шляху може слугувати дорожня карта глобальних трендів, визначена на період 2015-2025 років [2]. Слід зазначити, що особливістю цього річного оцінювання конкурентоспроможності країн було те, що воно здійснювалось із врахуванням

впливу факторів середовища, у якому реалізує свої цілі підприємство (рис. 1). Дана карта розглядає чинники, що найбільше визначатимуть конкурентну позицію національних економік.

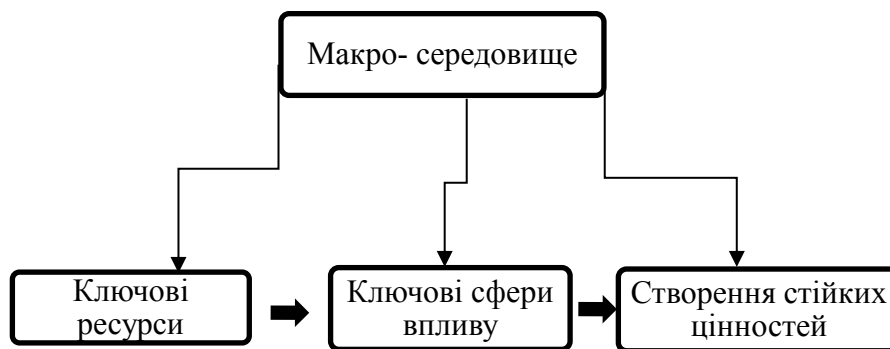

Рис. 1. Фактори, що впливають на конкурентоспроможність бізнесу

Ключовими чинниками формування конкурентних переваг, вплив яких зростатиме найближчими десятиліттями є знання, праця, капітал, дефіцит ресурсів, технології. До ключових сфер впливу на конкурентоспроможність віднесено споживання, яке визначає попит, а також промислове виробництво, яке формує пропозицію, і окремо виділено трансформацію ринків, яка відбуватиметься за рахунок розвитку електронної комерції. Попри незначний вплив на конкурентоспроможність, окрему увагу звернено на фактор створення стійкої цінності підприємств, яка базується на триєдиному базисі, а саме: фінансовій, соціальній та середовищній продуктивності, що дозволить компаніям завойовувати довіру та репутацію у конкурентному середовищі. На формування та реалізацію кожного зазначеного фактору впливатиме макросередовище через економічний стан, розрив у соціальній структурі, геополітичне становище і безпеку та зростання попиту на акціонерні права.

Без сумніву, кожна країна має відмінну залежність рівня її конкурентоспроможності від зазначеного фактору, але їх ідентифікація, навіть на прикладі більш конкурентоспроможних країн, дозволяє зосереджувати увагу саме на тих точках розвитку, що в перспективі зможуть створити стійкі конкурентні переваги для України. А саме, розвиток та максимальне використання робочого потенціалу у найближчі роки дозволить розвинути знаннєві ресурси, що мають найбільший вплив на конкурентоспроможність. Стимулювання промислового розвитку у поточному періоді призведе до технологічного оновлення, розширення ринків збуту продукції, зміцнення фінансової стійкості бізнес-одиниць та їх економічного потенціалу, а відтак зростання фінансових активів, зміцнення геополітичного становища та безпеки не тільки окремих підприємств, а й країни в цілому.

Для досягнення високого рівня конкурентоспроможності акцент зроблено на зростанні ефективності і продуктивності бізнесу. Якщо говорити про зростання продуктивності, то в умовах вітчизняної економіки воно залежатиме не тільки від обсягу пропозиції окремого підприємства, але і від кількості та активності таких підприємств. Україна має потенціал у даному напрямі. За рейтингом Ведення бізнесу Україна зміцнила позиції на 16 пунктів, піднявшись з 112 місця у рейтингу до 96, тобто [3]. Спрощення процедури реєстрації підприємства та системи оподаткування потенційно створюють передумови для активізації розвитку бізнесу. Безумовно, конкурувати із країнами, які акцентуватимуть увагу на зростанні продуктивності інноваційних виробництв вітчизняним підприємствам, на яких інноваційна діяльність є значно нижчою, важко. Проте, критерій ефективності є відправним пунктом до зростання конкурентоспроможності вітчизняних підприємств та економіки країни загалом.

1. Білорус О. Г. *Глобалізація і безпека розвитку* / О. Г. Білорус та ін. – К.: КНЕУ, 2001. – 733 с. 2. *IMD World Competitiveness Yearbook 2015*. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.imd.org. 3. *Doing business*. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.doingbusiness.org/reports/global-reports/doing-business-2015>.